СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 48. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 3-го березня 1941. No. 48. Jersey City, N. J., Monday, March 3, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТРАЙК В „БЕТЛЕГЕМ" ПРИПИНЕНИЙ

БОФАЛО. — Страйк в одній з фабрик компанії „Бетлегем", в Лакавана, Н. Й., припинено, а 14,000 робітників повернуло назад до праці. Сталось це заходами бюра заряду продукції, яке в засаді приняло точки виставлювані страйкарами, крім одної, а саме, крім 25 відсоткової підвишки платні всім робітникам. Та видно ця остання точка не була найважніша, бо провідники страйку заявили, що це блискучий успіх і що перемога є на сто відсотків по їх боці. Найбільше страйкарам ходило про це, щоб компанія згодилась на переведення голосування в ціли легального усталення, хто з боку робітників має підписувати збірну умову праці. В засаді на цю точну згодилися представники бюра заряду продукції. Але виразної згоди на це таки не дала згадана компанія.

БУРЯ І СНІГОВИЦЯ НА СХОДІ.

НЮ ЙОРК. — Північно-східню полосу, здовж Атлантику, навістив буревій зо сніговицею. Найгірше потерпіла полуднева частина стейту Ню Джерзі. Там впали такі сніги, що цілком позасипали малі місточка й спинили там цілковито всяку комунікацію. В деяких містах впав по десять стіп снігу. Водночас дув сильний вітер, який завдав чимало шкоди риболовам. Є побоювання, чи деякі риболовні лодки на морі пропали.

КАНАДА НЕ ВТРУЧАЄТЬСЯ ДО СПРАВ АМЕРИКИ.

ОТАВА. — Канадійський премієр, МекКензі Кінґ, заявив у парляменті, що хоч деякі конґресмени і сенатори в американськім федеральнім конґресі, роблять цілковито фальшиві заяви відносно Канади, то проте канадійський уряд не буде нічого робити, щоб ті заяви простувати. Бо Канада не хоче в ніякому разі впливати на ту дебату, яка відбувається в американськім конґресі. Є американці, які знають добре, як мається справа і вони самі фальшиві заяви простують, говорив МекКензі Кінґ. Його слова були звязані з заявою сенатора Ная в американськім сенаті, в якій Най заявив, що хоч Канада є в війні побіч Анґлії, проте вона від Анґлії жадає заплати за куповані в Канаді продукти. А Америка хоче все даром віддавати. МекКензі Кінґ заявив, що це неправда.

ПОЛЯКИ ТВОРЯТЬ СВОЄ ВІЙСЬКО В КАНАДІ.

ОТАВА. — Польський консул Подоскі заявив, що між польським урядом і Канадою прийшло до порозуміння, на основі якого в Канаді поляки зачнуть творити свої військові відділи.

ЖИДИ ШЛЮТЬ ДАРУНОК АНҐЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — Жидівські добродійні товариства в Америці вислали від себе до Анґлії, як дарунок для анґлійських дітей, за $18,000 сконденсованих вітамінів, потрібних для вдержання доброго здоровля.

НА ПОЇЗДКУ ДО ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Дванацять американських журналістів і виховників виїхало в поїздку до полудневоамериканських країв, щоб шляхом відчитів і особистих контактів навязувати миролюбні солідарні звязки з Америкою. Їх вислала туди фундація Карнеґія для зберігання мира.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вже назначив чотирьох людей до ведення окремого міністерства оборони. До заряду цього міністерства входитимуть чотири секретарі: секретар війни, Стимсон; секретар фльоти, Накс; секретар стейту, Гол; секретар фінансів, Морґентав. Завданням цього міністерства буде наглядати над продукцією зброї в Америці й опісля розділяти зброю там, де треба, беручи під увагу оба краї: Анґлію і Америку. В офіційних колах говорять, що відтепер прийде до далеко тіснішої співпраці між цими обома краями також і на економічнім полі.

СТАЛІ Є ПОДОСТАТКОМ.

ВАШИНҐТОН. — На основі звітів своїх знавців президент Рузвелт заявив, що в Америці є подостатком сталі, так що можна вповні заспокоювати воєнні і цивільні потреби, не накладаючи ніякого обмеження.

ФОРД ВИРАБЛЯЄ ВОЄННІ ВОЗИ.

ДІТРОЙТ. — Фабрика Форда випустила перший маленький моторовий віз, потрібний для армії. На цім возі може їхати трьох вояків, разом із протилетунською гарматою та скорострілом. Цей віз є дуже низенький, легко його сховати в корчах, або збіжжі. Також легко ним керувати. Крім того можна ним товкти по ямах до схочу. Форд може вже виробляти таких возів по 300 щодня. А другий пояс стоїть готовий, що може те число піднести до 700 на день.

ЗАГРОЗА ОБСТРУКЦІЇ В СЕНАТІ

Дебата над законопроектом ч. 1776 приняла в сенаті дуже загострену форму. Провідник опозиції, сенатор Глівер, почав виголошувати довжезну промову. Він говорив майже цілий день і виголосив тільки одну третю своєї промови. Він буде говорити далі ще яких два, або три дни, ніби заключаючи в той спосіб арґументи опозиції. Але це вже спприкрилось іншим сенаторам, зокрема сенаторови Джорджови і той закинув Гвілерови обструкцію, чи „філібустер". Ця заввага викликала гнівну відповідь з боку сенатора Гвілера. За тим повстали інші сенатори з місць і почали нараз з великою чуттєвою напругою говорити.

Сенатор Гвілер запевняв сенат, що він дуже любить свій край, що ненавидить Гітлера, Сталіна, Мусолінія і всі диктатури; але тому саме, що він ненавидить диктатури, він є проти згаданого законопроетку, бо той законопроект принесе диктатуру в Злучених Державах Америки. Знавці висказують побоювання, що ці несподівані, гострі напади опозиції на законопроект відтягнуть знов голосування над ним.

КНУДСЕН ЗА ЗАКОН ПРОТИ СТРАЙКІВ

Вилйем Кнудсен, голова бюра заряду продукції, написав листа до одного конґресмена, члена правного комітету, в якім говорить, що змінив свій погляд відносно протистрайкових законів. Недавно він був заявив, що не треба ніяких законів, забороняючих страйк, бо нинішні закони можуть зовсім добре з тою справою давати собі раду. Тепер він писав, що таки треба законів, які впливалиб на страйки і недопускали до спинювання праці по фабриках. Серед декількох рекомендацій Кнудсен подав, що робітники повинні голосувати тайними бальотами, чи хочуть страйку, чи ні, під надзором урядової комісії. І щойно коли заявиться за те 60%, або більше голосів, можна буде страйкувати, але й то не скорше, як за 30 днів, щоб дати нагоду державним чинникам полагодити справу.

Проти цього погляду Кнудсена є його помічник зо згаданого бюра, Сидней Гилмен. Він далі обстоює думку, що не треба жадної зміни закону, коли ходить про право робітників виходити на страйк. Висилаючи листа до конгресового правного комітету, Кнудсен не радився з Гилменом, тому його плян, це думка приватна, а не бюра заряду продукції.

БРИТІЙЦІ ЗІСТРІЛИЛИ В ОДНІМ ДНІ ПОНАД 30 ІТАЛІЙСЬКИХ ЛІТАКІВ

Таке подає британський воєнний комунікат. Точніше кажеться про це так, що в Альбанії британська летунська ескадра зустріла велику летунську формацію, наслідком чого прийшло до завзятого бою в повітрі. Вислід був такий, що британці знищили цілковито 23 італійських літаків, а 9 тяжко ушкодили в такий спосіб, що вони вже не були в силі вернути до своїх місць. Замітне, що як подає британське звідомлення, британці не втратили навіть одного літака. Це пояснюється, між іншим, тим, що в бою взали участь самі найкращі летуни, що мали за собою довгу практику, а крім того мали ще й літаки наймодернішої марки. Це теж вказує ще й на те, що Британія поробила нові уліпшення в літаках. Ті літаки, що тепер виходять з фабрик, є того роду, що їм не дорівнує ніякий противник. Також і грецькі звідомлення подають про дальші успіхи греків в Аль-банії.

ПОМЕР ЕСПАНСЬКИЙ КОРОЛЬ НА ВИГНАННЮ

Помер у Римі в Ґренд Готель бувший еспанський король Альфонсо в 54 році життя, перебувши тяжку хворобу. Хоч померший був позбавлений престола, віддають йому таку почесть, яка належить пануючому. Так поступили Ватикан й італійський уряд.

ЯПОНІЯ ЛЯКАЄ ФРАНЦУЗЬКИЙ ІНДО-КИТАЙ

Японський міністер заграничних справ Мацуока дає до пізнання Франції, що Японія не бере відповідальности за дальші кроки, якщо Франція буде далі надіятись „на допомогу Великої Британії й Злучених Держав". Японії іде про її впливи в Французькім Індо-Китаю, як теж і про те, щоби був принятий японський диктат у спорі Сіяму з Французьким Індо-Китаєм, яким Японія відступає Сіямови великий шмат Французького Індо-Китаю. Та виглядає на таке, що французький уряд у Віші буде старатись не довести до воєнного конфлікту з Японією, а заразом і вдержати свій авторитет у Французькому Індо-Китаю. Замітне те, що Німеччина мала ґарантувати Франції ненарушимість її кольоній, а тепер та справа виглядає в практиці дещо інакше.

ПЕРЕВОДЯТЬ ВІЙСЬКО ДО БОЛГАРІЇ

СОФІЯ.— Тепер уже не улягає ніякому сумнівови, що німці розпоряджаються Болгарією як своєю територією. Як день так ніч напливає німецьке військо з Румунії, де має бути „балканська армія Гітлера", 600,000 вояків. З Болгарії надіються німецького нападу на Грецію.

ОБОРОНА АНҐЛІЇ.—Анґлійці придумали ріжні засоби для оборони краю не лише зо суходолу, але й з води. На світлині водна патруля проти бомбовиків.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ, ТУРЕЧЧИНА І ГРЕЦІЯ РАЗОМ ПРОТИ ДЕРЖАВ „ОСІ"

АНКАРА (Туреччина). — Нема найменшого сумніву, пише американський кореспондент Гедіє, що побут британського міністра закордонних справ Антона Ідена в Туреччині скінчився тим, що Британія і воююча Греція дістали в Туреччині певного союзника. Ще не можна сказати, в чому проявиться практично допомога Туреччині Греції і Великій Британії, бо це залежатиме від ходу дальших воєнних подій і тактики Гітлера на Балкані. Але, щоб не сталося, Туреччина не піде з Гітлером, бо вже злучила свою судьбу з долею Великої Британії. А це означає, що Гітлерови не вдалися його дипломатичні намагання в справі відтягнення Балкану від війни, зглядно в справі негайного зліквідовання воєнного конфлікту між Італією і Грецією. Та війна буде вестись далі з тим, що помагатимуть як Велика Британія так і Туреччина.

МІНІСТЕР СТАНЬЧИК ДАЛІ ПРО УКРАЇНЦІВ.

ЛОНДОН. — Нешенел Прес Сервіс подає дальший тяг розмови її кореспондента Р. Конрада з польським міністром праці Станьчиком, що є в Лондоні при польськім уряді на вигнанню. Міністер Станьчик заявив, що дістає сливе чи не кожного дня відомости про те, що діється з українцями на західньо-українських землях, що були під Польщею, а тепер є під Советами. Каже, що з тих відомостей виходить, що советська влада далі тероризує населення, мучить його голодом, замикає до тюрм, а зокрема робить це з українськими провідниками, що запідозрені в якійнебудь політичній активности. Він каже, що те, що роблять Совети з українським народом, є виконуване згідно зо згори уложеним пляном винищення усіх тих елементів, що змагають до української державної незалежности. Міністер Станьчик каже, що Совети побоюються, що українська держава готова ввійти в федерацію з Польщею, Румунією і т. п. Наслідком того, каже міністер, українське населення є ворожо настроєне до Советів, особливо на західньо-українських землях.

ВІЙНА НА БАЛКАНІ НЕМИНУЧА.

БІЛГОРОД. — Американські кореспонденти погоджуються тепер у тому, що таки прийде на Балкані до розгри між Німеччиною і Великою Британією. Того Німеччина собі на тому фронті не бажала, але проте так буде. Самі націсти признають, що надходить уже остання година, коли зудар зачнеться. Ще іде дипломатична боротьба в тому напрямі, щоб обробити Юґославію, якої становище ще зовсім невиразне і яка постійно далі мобілізується.

БОЛГАРІЯ З ПОТРІЙНИМ СОЮЗОМ.

БЕРЛІН. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", Брукс Пітерс, доносить про остаточне прилучення Болгарії до Потрійного Союзу, себто до спілки з такими державами: Німеччина, Італія, Японія, Мадярщина, Румунія і Словаччина. Він теж подає, що можна вичитати з німецьких ґазет про „нагороду", яка приобіцяна державами „осі" Болгарії на випадок їхньої перемоги. Отже націстівська преса розписується дуже широко про Македонію і доказує, що половина населення є чисто болгарська, а друга половина є мішаниною ріжних народів. З того виходилоб, що Македонія повиннаб властиво належати до Болгарії. Тільки не згадується нічого про вихід Болгарії на Егейське море, про що властиво Болгарії найбільше ходило. Є тільки натяки, що щось їй дістанеться з грецької території. Легко догадатись, що цілий шум з Болгарією твориться в пресі на те, щоб затерти враження дипльоматичних успіхів Великої Британії в Туреччині.

ПРОПАВ „БЛІЦКРІҐ".

БЕРЛІН. — Для тих, що читають націстівську пресу, є одно великою несподіванкою: та преса нічого не пише про німецький „бліцкріґ", себто не пише нічого про те, про що давніше писалось так багато й що заповідано як певність, як таке, що напевно наступить в боротьбі з Анґлією. З того заключають, що Гітлер вже погодився з тим, що війна потриває дуже довго. На це він приготовляє тепер німецький нарід. Тому і наказано пресі не згадувати більше за „бліцкріґ".

ФРАНЦІЯ ПЕРЕД ГОЛОДОМ.

ВІШІ. — В Франції заповідають велику живностеву кризу. Десь у квітні готово не стати ніяких припасів пшениці. Вже тепер приходиться урядови раз-у-раз зменшувати хлібні пайки. Французи звалюють за те вину на Велику Британію. Кажуть, що через її блькоаду Німеччина не терпить, бо вона має, що їй треба, а як їй чого бракує, то забирає з країв, що є під її окупацією. Зате терпить недостатки тільки саме родовите населення окупованих німцями країв.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Є НАД ЧИМ ПОДУМАТИ

(2) Так у нас здебільша буває, що коли порушити якусь „не-політичну" справу, то вона не викликає ширшого зацікавлення, якщо це не є справа — релігійна, чи церковна... Бо інакше булоб далеко краще з нашими школами і шкільними підручниками. Інакше ми вже малиб прекрасний англійсько-український словар, чудову історію України, антольоґію українського письменства і т. п. А на те все зверталось нераз увагу. І просилося у загалу попертя. Та так є, що таких „дрібних" річей ніхто ніколи на жаднім вічу не порушує, на ту тему ніхто не дає ніякого докладу, про це рідко хто забирає голос у дискусії. Та тепер, коли наближається такий час, що може прийти до великої мирової конференції, де при міжнароднім столі засідатимуть заступники народів, що матимуть при собі знавців з мапами, меморіялами, історіями, географіями і т. п., та й ще на ріжних мовах, то вже навіть нашої голови береться питання, а з чим виступимо ми, американські українці, що захочемо по англьо-саксонськім боці допомагати Україні вийти з неволі? Очевидно, що кожний з нас, що хоч трохи визнається у тих справах, а має перед собою згадане питання, прямо замикає очі, коли подумає, що нам знову прийдеться в останній хвилі „на ґвалт" щось робити, бо чейже годі буде предкладати ті брошури, що ми їх повидавали, а треба буде мати матеріяли, як то кажуть з англійська „ап ту дейт", і то з авторитетних джерел.

Думаємо, що вже те одно повинно заставити наше громадянство поставитись серіозно до справи оснування в Америці Українського Культурно-Наукового Товариства, про яку то справу пише саме тепер ще й професор В. Тимошенко. Є це справа — загальна. Не одної ґазети, не одної партії, й не одної організації. Є вона конечно потрібна навіть з огляду на саме наше життя в Америці. Вже саме воно вимагає, щоб така установа заіснувала, та щоб до неї були притягнені всі ті наукові американські сили, що тут виховались і є з української крови. При допомозі такої установи буде нам теж лекше розумно розвязувати ріжні тяжкі проблеми, що звязані з нашим культурним і громадським життям тут в Америці. Повстане якесь авторитетне тіло, якому буде можна довірити, коли скаже якесь критичне слово про наше культурне життя, коли видвигне якісь вимоги, коли внесе якісь поправки. Ось тому думаємо, що є інтересі культури американсько-українського громадянства, щоб ми тут справу вирішили можливо скоро й позитивно. Що така установа, якщо її повстання надто не протягнеться, може нам придатись теж і з політичного боку, коли поведемо акцію за визнання соборної й незалежної України, не улягає найменшому сумнівови. Особливо, коли возьмемо під увагу, що не знати, як довго будуть закнебльовані уста українського народу в Европі в такий спосіб, що він сам за себе не зможе говорити. А такий стан і воєнна завeруха можуть потривати довго.

Проф. Володимир Тимошенко.
Stanford University, California.

В СПРАВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА В АМЕРИЦІ

(Докінчення)

Чи не краще: Українське Культурно-Наукове Товариство?

З огляду на цю спеціяльну потребу підтримки з боку українського суспільства наук про українську культуру, мені здається, що нам треба тепер створити не професійно-наукове товариство українських вчених в Америці, але Українське Культурно - Наукове Товариство. В тім товаристві мусять найти собі місце не лиш наука про українську культуру, але й українська література й українське мистецтво, що являються складовими частинами тієї культури.

В таких обставинах й круг тих людей, що мусять скласти як ініціятивну ґрупу для орґанізації Українського Культурно-Наукового Товариства, так і саме товариство, коли воно зорґанізується, мусить бути ширший ніж коло тих українських вчених, що працюють по американських університетах та каледжах. Дуже мало є серед українських вчених по американських наукових установах тих фахів, яких це товариство потребуватиме найбільше. Тих фахівців треба притягти зпосеред тих українських вчених чи діячів на полі української культури, що працювали й найшли визнання в українських наукових установах на українських землях, як також в подібних установах, що були орґанізовані українською еміґрацією по інших країнах Европи (зокрема в Чехословаччині). Дехто з таких осіб перебуває тепер в Америці, декого може можна булоб притягти пізніше. Але навіть і ті українські вчені, що й надалі залишились би поза межами Америки, мусять бути притягнені до праці в УКНТ-ві як члени кореспонденти. Праця таких членів - кореспондентів була би зокремо корисна для виготовлення наукових та науково-популярних праць про ріжні сторони української культури, видання яких, як в мові українській так і в мові англійській, мусять бути одним з головніших завдань товариства. В цьому я цілковито погоджуюсь з п. проф. Чубатим. В Америці цілковито бракує таких видань.

На ґрунті — всеукраїнськім і надґруповім.

Я дуже вітаю також те, що проф. Чубатий поставив справу орґанізації українських вчених в Америці „у всеукраїнській, абсолютно надґруповій площині". На мою думку лише в цій площині справа ця може бути здійснена. Як Укр. К-Н. Товариство притягне до свого складу поважних людей ріжних напрямів та уґруповань, але зєднаних на ґрунті загально - українських національних інтересів й готових працювати над розвоєм української культури, тоді Товариство зможе взяти дійсний провід в цій праці серед українського громадянства Америки, й лише тоді те громадянство щиро піде на матеріяльну підтримку тієї праці. А без такої щирої й жертвенної підтримки не можна було би розпочати українську культурно - наукову працю в тім розмірі, який є потрібен зараз для української справи.

Треба спочатку поперти фінансово.

Я певен, що видавнича діяльність Укр. К-Н. Товариства, коли вона розвинеться пізніше, буде сама себе оплачувати, бо потреба в таких виданнях, як серед українського суспільства в Америці, так і поза ним, є дуже велика. Але на початку цієї акції буде треба фінансувати й виготовлення таких праць й їх видання, бо є дуже багато фінансово забезпечених людей серед українських вчених по тим фахам, які нам саме тепер потрібні. Ми мусимо оплачувати ту працю, щоби вона була добре виконана. Потрібно було би також мати при Укр. Культ. Наук. Товаристві одного - другого вченого редактора чи секретаря по окремим галузям науки, які провадили би видання таких праць про українську культуру. Й праця тих людей також мусіла би бути оплачувана.

Фінансування цих видатків могло би бути забезпечене лише тоді, колиб українське громадянство відгукнулось на цю справу широко з самого початку. Зокрема, коли би головні українські орґанізації допомогового характеру ввійшли би в число спомагаючих членів Укр. К.-Н. Товариства, забезпечивши собі місця в Господарсько - Адміністративному комітеті чи кураторії Товариства для певної контролі витрат.

Співучасть у справі орґанізації Укр. К. Н. Товариства всіх головних Українських Союзів, як в Злучених Державах Америки, так і в Канаді, поставили би зразу справу Товариства на широкий загально-укрінський грунт й притягалаб до нього увагу ширших кол українського суспільства в Америці й поза Америкою.

З другого боку для самих Союзів участь в організації й фінансуванню Укр. К. Н. Товариства дали би можливість поширити обсяг їх тої культурної праці, якої нагальна потреба визнається кожним українцем. Союзи спричинились би тим до поширення знання української культури серед американського суспільства й тим піднеслиб соціяльний рівень українського громадянства в Америці.

Загальні користи.

Згуртуваня-ж інтелектуальних українських сил коло праці на ниві культурно-науковій на користь піднесення рідної культури внесло би дух кооперації між ріжні ґрупи української інтеліґенції. А такої кооперації, що приведе до більшої толерантности до ріжних поглядів й до більшої духової єдности, ми українці особливо потребуємо в сучасний критичний період нашої історії. Навіть обєднане діяння всіх українських культурних сил не є тепер вистарчаючим, бо ми дуже бідні на такі сили, зокрема тут в Америці. Колиж будемо витрачати більшу частину тих сил на міжґрупову боротьбу, то ми напевно не виконаємо нашого обовязку перед Україною й українським народом.

З огляду на все це, я щиро підтримую заклик проф. Чубатого й зо свого боку закликаю всі орґанізовані українські сили Америки до негайного розглянення цієї справи, зокрема на своїх ближчих конвенціях чи нарадах, а українських вчених в Америці до перебрання ініціятиви в цій справі.

ЧИ ОБІЙДЕТЬСЯ БЕЗ УЧАСТИ В ВІЙНІ?

Артур Крок, вашинґтонський кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс", пише, що урядові і конґресові кола вже погодилися з думкою, що плянована широка поміч Англії, яка наступить по ухваленні законопроекту ч. 1776, доведе Америку до війни. Ще донедавна багато з конґресменів вірило, що справді вдасться Америці уникнути війни, а проте помагаючи Анґлії. Тепер вони бачать, що це неможливо. Гітлер і Мусоліні виразно заявили, що будуть затопляти всі кораблі, везучі для Анґлії зброю. І вони виконуватимуть свою погрозу, бо від цього залежатиме їх вигра. Коли до Анґлії далі допливатиме поміч, вони її ніколи не зможуть побити. А час працює проти них. Ціла Европа чимраз більше вичерпується з ріжних харчів та сирівців. Крім того американські фабрики за кілька місяців зачнуть на широку скалю виробляти літаки, які полетять до Европи горою. Держави „осі" мусять спішитись, інакше програють. Зрозуміло, що в обличчі прогри вони не завагаються і на найгостріші міри. А як це наступить, американська публична опінія зачне думати в той спосіб: „Пощо продукувати ріжну зброю, витрачати на неї великі суми й опісля допускати до того, щоб її затопляли німецькі субмарини?" В цьому буде велика рація. Вслід за тим наступить конвоювання торговельних кораблів американськими воєнними кораблями.

Але держави „осі" не зупиняться і перед американськими воєнними кораблями. Бо, як сказано, для них це буде питання жити і смерти. Вони мусітимуть відкривати вогонь на американські воєнні кораблі, які будуть відповідати. Настане справжня війна. Чи при тім наступить фармальне виповідження війни — не знати. Можливо, що війна буде ведена без виповідження. В конґресі підчас переслухань у тій справі прихильники законопроекту ч. 1776 нераз твердо заявляли, що цей законопроєкт рішуче не доведе до виповідження війни Америки. Противники цього законопроєкту саркастично відповідали, що дуже можливо, що до виповідження не доведе, але доведе до війни, або її виповідження з боку держав „осі".

Що американські державні мужі вже рішені повести справу до самого кінця, свідчать також деякі їх вискази. Джес Джовнс, фінансовий федеральний адміністратор, недавно заявив, що „ми вже в війні". Опісля поправився і додав, що „в крайнім разі дуже близько до війни". Президент Рузвелт недавно сказав, що „мирові пропозиції мусять зачекати аж до перемоги Великої Британії". Тими словами президент не лиш зазначив, по котрім боці Америка але недвозначно сказав, що по боці Великої Британії Америка стоятиме до повної перемоги.

Велика більшість американської суспільности вже переконана, що програ Великої Британії зле відібється на американських інтересах. Американський нарід не вірить в ніякі запевнення з боку Гітлера. Правда, що й Англія в своїй заграничній політиці не „свята". Але американці, як ті, що є назагал англьо-саксонської культури, мають більше довіря до англійців. Вони своєю інтуіцією краще відчувають заміри Англії. Вони знають, що є такі постанови, яких англьо-саксонець не поламає. Дуже правдоподібно, що є постанови, яких і німець не поламає. Але англьосаксонцеви важко відчути, котрі саме постанови він не поламає?

Колиб виграла Німеччина, то вона посягне далі, поза Европу, на західню півкулю. Каже дехто, що не посягне. Але де є запорука, що не посягне? Хіба не прирікав святочно Гітлер, що не забере Австрії, а опісля таки забрав? Хіба не прирікав, що по Судетських німцях нічого від чехів не захоче? Хіба не обіцяв приязнь Польщі? А що з того вийшло? Він каже, що слова додержує. Але якого слова? Чи те, що він дає чужим народам, чи може те, котре дав свому народови, а яке обіцює йому панування над світом?

Крім того є ще такі, справи, які повернуться проти Америки, колиб виграв Гітлер. Промисл у гітлерівській Европі буде орґанізований на тотальній засаді, в якій висота цін на продукти вцілости залежатиме від диктату уряду. При помочі знижування цін Гітлер буде міг робити страшну конкуренцію Америці і остаточно випре американські продукти з світових ринків. Америка мусітиме замикатись у свою економічну шкаралущу, або сама мусітиме заводити тотальну диктатуру.

Ось ті проблеми наказують американській суспільности дивитись зо страхом на війну Німеччини з Анґлією, а далі змушують її Англії помагати. Америка нині вже помагає Анґлії. Але з ухваленням законопроекту ця поміч піде на далеко більші розміри. Далі, як було згадано, наступить конвоювання торговельних кораблів американськими воєнними кораблями. Вкінці американський нарід прийде до рішення: „Коли в цій війні є наші інтереси заанґажовані до тої міри, що вона фактично є нашою війною, то чому спихаємо воювання на Велику Британію, а самі не хапаємо зброї? Хіба американці боягузи, які не вміють ставати в обороні власних інтересів?"

Після цього Америка вже вступить у цілковиту війну. І так виглядає, що на це не не треба буде вже довго ждати.

Найбільша ненависть існує між тими, що були передше найліпшими приятелями.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(29)

Та при переведенні реформи не було впорядковане право володіння на ліси і випаси, та це викликало нескінчені ще і досі процеси і руйнувало селян. За дідичами (і тоді не було кому обстояти за селян!) залишені привілеї — право пропінації, монополь на пудження - викурювання і продажу горівки та багато інших, що на довгі часи залишилося джерелом ріжних непорозумінь і справедливого незадоволення селянських мас.

Про знесення панщини ще досі свідчать „хрести свободи", що виросли тоді на всіх галицьких дорогах і роздоріжжях. (Знані події в ліському повіті з 1932 р. — як уводжено т. зв. „свято праці" — вказує, що населення незвичайно багато витерпіло в панщизняних часах).

Перехід Галичини разом з Лемківщиною під Австрію.

Галичина, разом з Лемківщиною, перейшла — як вже згадано — 1772 році під владу Австрії. Вона находилася в дуже занедбаному стані, як економічному, так і культурному. Вищі верстви українського народу в Галичині були спольщені, на полі народнього шкільництва панувала повна темрява. У безвихідному положенню находилося сільське населення. Щойно серед українського духовенства починають зявлятися люди, що свідомо виступають в обороні прав української народности, домагаються пошанування української мови в письменстві і житті. Серед них визначається Іван Могильницький, перемиський священик, що обороняє права української мови в школі. Коло єпископа Івана Снігурського в Перемишлі гуртуються в 20-30-х роках цілий гурт учених і патріотично настроєних священиків: Йосиф Левицький, автор граматики української мови (1834), Йосиф Лозинський — етноґраф, Антін Добрянський — історик, Іван Лаврівський, (його свояки довгі літа були парохами в Одреховій та в Тарнавці — Сяніччина). Одначе, найбільший вплив на початок національного відродження українців під Австрією, спричинила знайомість із творами нової української літератури в Наддніпрянській Україні, з українськими історичними виданнями Миколи Костомарова — історика, Пантелеймона Куліша — письменника, Миколи Гулаки — професора, Опанаса Марковича — визначного етнографа, Василя Білозерського, та в першу чергу ґеніяльного українського поета — Тараса Шевченка.

Піонірами національного відродження Галичини стали т. зв. „українська трійця" на чолі з Маркіяном Шашкевичом, Іваном Вагилевичом та Яківом Головацьким. Вони, всі три, ще на шкільній лаві захоплювалися ідеєю відродження українського народу в Галичині та під впливом українського письменництва на Україні задумали працювати над відродженням української народности в Галичині, бажаючи оперти його на духовому звязку з Наддніпрянською Україною, з її багатою національно - історичною традицією та спадщиною. В 1837 році — Шашкевич видав збірник „Русалка Дністрова", першу книжку в Галичині, писану народньою, українською мовою. Ця книжка — дарма — що її скоро по виході уряд сконфіскував, зробила велике враження на громадянство, зокрема на українську молодь. Шашкевич, як про нього пізніше Головацький писав „заналив вогонь, котрий лише гробова перcть загасити може, спас нарoд від загибелі та отворив очі кожному письменному чоловікові, в котрого лишилося ще незіпсоване українське серце, показав йому його положення й обовязки для народа і спосіб, як ці обовязки треба сповнити". Члени цеї трійці збирали народні пісні, оголошували їх, писали статті про життя і побут українського народу, стараючися викликати зацікавлення українськими справами серед своїх і чужих. Вони, перші піднесли політичне, культурне та економічне становище українського народу в Галичині.

Нажаль — ця здорва народія струя довгі роки продиралася крізь темряву, заки і на Лемківщину дійшли її здорові зерна національного відродження.

Поділ Галичини.

Від першої хвилини (в 1848 р.) пробудження національного життя в Галичині, виринула важна національно -політична конечність поділу „Галичини і Володимирії з великим князівством Краківським, князівством Освенцімським і Заторським" на дві окремі части, на східню-українську і тісно з нею звязаними південно-західніми окраїнами — і західньо-польську, що звиводом справ до деяких цих земель виступила Прусія, Росія та Австрія.

І саме під покрівцем надграничних замішань і пануючої зарази, австрійські війська заняли на приказ цісаря Йосифа II. найперше Спиж, а незабаром потім також частину нинішньої Сандеччини. Одначе по довших переговорах, торгах, доказах, політичних укладах переведено поділ краю на дві половини: „Західню Галичину" зі столицею Краковом, і „Східню Галичну" зі столицею Львовом. Така зміна в укладі політичних границь Галичини зайшла в 1846 р. Під претекстом — недопустити до вибуху польського повстання, займили австрійські війська в березні 1846 р. місто Краків, Австрія в порозумінню з Росією та Прусами скасувала краківську републику та ці землі прилучила до своїх посілостей.

Східня-українська Галичина й західня польська ріжняться між собою суспільно - економічним життям, побутівщиною, релігією, взагалі культурою — своїми ґеографічними умовинами; спокійне й безпечне життя на заході причинилося дуже значно до зросту числа населення, до піднесення його добробуту та заможности — натомісць на отвертім сході, виставленім на безнастанні напади татарських орд, на часті руїни; інакше ускладнювалися суспільно-економічні відносини. Тодішня західня Галичина лежала ціла по лівім боці Висли й обнимала землі, з яких при Австрії лишився тільки невеличкий скварок, в околиці Кракова — і сам Краків.

Під напором розбурханих народніх мас, появився в дні 25. квітня 1848 р. так званий цісарський маніфест, що вводив у життя першу австрійську конституцію з широкими запоруками прав усіх народів взагалі — між якими не бракувало також галицьких українців.

(Дальше буде).

Якщо ваші пальці поваляглись від приготування городовин, замочіть їх у сильнім чаю на коротку хвильку, а опісля обмийте їх водою з милом.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З ДНЯ

ЧИ СПРАВДІ МОВЧАТИ?

Д-р Л. Цегельський в філядельфійській „Америці" (ч. 22) старається доказати, що міжнародне положення нині таке, що краще мовчати. Головно ми, по боці аліянтів, повинні мовчати. Бо аліянти, чи англьо-саксонський світ, цілком не дбає про українську справу, а має виключно свої власні справи на увазі. Серед тих його власних справ є бажання не дразнити Советів й евентуально коштом України купити собі приязнь Сталіна. Критикує він і Німеччину за її „гріхи".

„Не дурімся", пише він. „У лицемірів і торгашів світових не шукаймо правди та охорони. Вони й сьогодня мовчать про Україну — мов води в рот набрали. Анґажувати в таких обставинах українську політичну опінію в користь оцих фарисеїв та митарів — непростимий гріх. Коли не мається мужества пригадати їм всі їх нікчемности супроти України, то краще мовчати. Бо работіти на політику; ані не збуджує респекту ані заінтересовання — хіба що погорду та легковаження. Колиж годі нам тут в Америці, чи з Америки, помогти справі, так лишім це самим укрзінцям в Европі".

ЛЬОГІЧНИЙ ВИСНОВОК.

Треба признати, що д-р Цегельський приходить до цілком льогічного висновку. Раз хтось стане на становищі, що по англьо-саксонській боці українці не можуть нічого скористати, краще буде, коли вони цей ґрунт цілковито покинуть. Хай звідтам, з Европи, українці самі заступають свою справу так, як можуть.

Але на тім льогічнім заключенні не можна робити кропки. Треба далі витягати з нього льогічні консеквенції. З цього далі випливалоб, що всяка політична робота, всяка пропаганда української справи по цім боці, є зайві. Пощо це вести? Нащо витрачувати труд і гріш? Всеодно по цім боці нічого для української справи не зискаємо.

А коли ми маємо цілковито припинити всяку акцію в поміч старого краю, то й існування великої скількости наших тутешніх інституцій, зокрема тих, що мають за головну ціль заціказлення старокраєвими проблемами, тратить всякий змисл. Пощо журитися і терпіти над справами в яких ми цілковито безсилі і ні трошки не можемо їм зарадити? Пощо скликати конгреси, творити комітети?

Але — чи це не дефітистичний підхід?

СЕБЕЛЮБСТВО.

Правдою є, що в міжнародній політиці всі руководяться себелюбством. Це таке ясне, що аж прикро стає, коли деякі люди зпоміж нашої інтеліґентної верхівки ще далі самі вірять в якийсь універсальний гуманізм і далі в тім дусі обдурюють свої маси.

Одначе себелюбство існує не лиш по боці аліянтським, чи англьо-саксонським. Воно в далеко більшій мірі існує по другім боці. Хіба не кинув Гітлер в цинічний спосіб Карпатської України на жир вовкам? Хіба не зробив він те саме з візьмома міліонами українців з західньо-українських земель, кинувши їх на поталу ще жахливіших вовків - большевиків, які тепер десятками тисяч вивозять наших людей на Сибір і просто вигублюють їх у нечуваний спосіб?

Себелюбство є по обох боках. Це є стара засада, освячена навіть вищою етикою, що закон самостереження є одним з найголовніших. Нема що скавуліти, що закон такий невмолимий. Нарікаючи на аліянтів за їх себелюбство і відвертаючись від них за те плечима, українці мусять зробити те саме з другим табором. Бо так велить льоґіка. А який буде вислід? Вислід буде такий, що і по другім боці — „краще мовчати" і чекати. Чекати доки? До вибуху революції? До чергової війни? Хіба без активної нашої праці не повториться знов те саме?

РЕАЛЬНИЙ ПІДХІД.

Замість гніватись на невмолимі закони, треба годитись з ними і приноровлюватись до них. Забудьмо за урази. А коли нераз тяжко нам дуже за це забути, то провірмо себе, чи часом і ми не руководимось самолюбієм?

Нераз на оправдання своїх недомагань ми потішаємо себе, що в інших народів, серед них у поляків, також зле. Цим ми потішаємось. Але, чи не краще булоб — коли ми вже мусимо дивитись на поляків — брати їх позитивні приклади, а не неґативні?

Серед тих позитивних прикладів ми знайдемо блискучий успіх польської дипльоматії з часів минулої світової війни: поляки не лиш дістали свою державу на власних етнографічних територіях, але захопили чимало чужих територій!

„ЛИХА" КОНЮНКТУРА.

Польські території були передтим поділені між трьох велитнів: Росію, Німеччину, Австрію. Створення самостійної польської держави означало для них трьох держав загрозу втрати польських територій. Працювати по англьо-французькім боці в напрямку створення польської держави означало підготовляти ґрунт для поділу Росії, яка тоді була союзником Англії і Франції. Одним словом, так звана „конюнктура" була для поляків далеко гірша, ніж нинішня конюнктура для українців. Бож Совети, про приязнь яких обігається нині західньо - саксонський табор, ще цілком не є активним союзником цього табору, а в найкращому випадку є невтральною державою.

Невже серед тих обставин ми маємо кидати клич: „краще мовчати?" І то в той час, коли всі інші народи горячково працюють?

КОМУНІСТИ ВИДАЮТЬ НЕЛЕҐАЛЬНИЙ ЧАСОПИС

Перед кількома місяцями домініяльний уряд у Канаді заборонив видавати комуністичного органу „Клеріон". Тепер, як подає англійський щоденник у Торонто „Телеґрам", комуністи в Торонто таки дальше видають „Клеріона" нелеґально, друкуючи його на міміографі. Як подає „Телеґрам", то в однім з останніх чисел редактори нелеґального „Клеріона" кплять собі з поліції, яка днями і ночами слідить за ними, щоб їх викрити. У тім числі, що дісталося до рук редакторів „Телеґраму", видавці і редактори нелеґального „Клеріона" взивають своїх прихильників, щоб поборювали імперіялістичні і фашистівські сили, звернені проти Советського Союзу, як також, щоб старалися перемінити теперішню імперіялістичну війну в горожанську. Також взивають вони своїх прихильників до поборювання буржуазії і до спричинення тим чином упадку капіталістичної системи. „Телеґрам" називає цю роботу „роботою пятої колюмни".

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ЙОНКЕРС, Н. Й.

З ювилею на народні цілі.

Дня 15. лютого ц. р. наша місцева громада вшанувала своїх заслужених громадян Василя і Анастазію Мандзій, гарною забавою з нагоди 25-літнього ювилею їх подружого життя. Ювилятн є добре відомі зо своєї народньої роботи не лиш у своїй власній громаді, але також і поза нею. Пані Анастазія Мандзій є довгий час активною членкою в Союзі Українок. Зновуж ювилят п. В. Мандзій є активний член, або урядник, в усіх місцевих народних товариствах і братствах, також активним хористом місцевого хору, що входить у склад відомої „вісімки". Ця „вісімка" під проводом О. Кошиця виступала на кількох великих концертових виступах, серед них на Вашинґтонськім Конґресі.

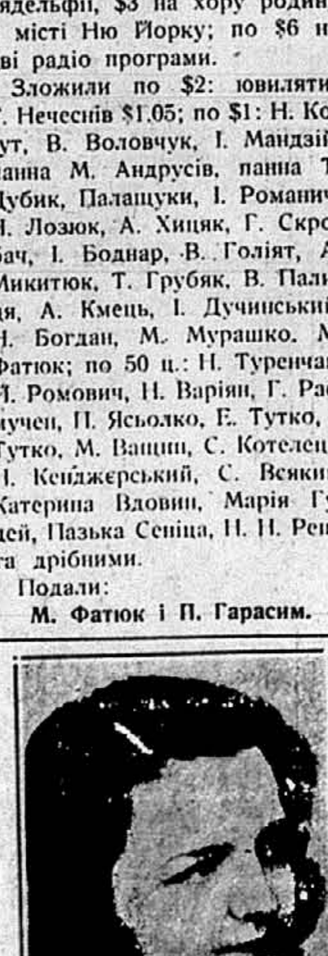
В місцевім У. Н. Домі зібралось на цей ювилей коло 150 осіб. Прибули не лиш місцеві гості, але й позамісцеві. Була родина і приятелі зо стейтів Масачусетс, Конетикат та з кількох дальших околиць нюйорського стейту. Також був приявний спеціяльно запрошений на це свято головний предсідник У. Н. Союзу, п. Микола Мурацько.

Свято-вечеру відкрив секретар клюбу п. Пилип Гарасимів і попросив на товстмайстра свята проф. Михайла Фатюка. Місцевий о. парох М. Кінаш поблагословив вечеру і виголосив відповідну до свята промову. Святочний головний бесідник п. Мурашко підкреслив діяльність ювилятів на народнім полі, переплітаючи свої слова дотепними жартами. Голова Союзу Українок, пані Кмець, підкреслила заслуги ювилятки, як членкиі Союзу Українок. Андрій Вовк з Гейстінґс ан Годсон, виголосив привіт, який сам зложив у формі декламації і закликав приявних до зложення жертв на народні цілі, щоб тим ще більше вшанувати ювилятів. За порадою М. Фатюка занялись збіркою А. Вовк і П. Гарасимів. Збірка принесла $35. Комітет свята розділив цю суму на такі цілі: $10 на пластинки українських пісень, які мають вийти заходом Конґресового Комітету, а які мають стати власністю ювилятів; $5 на школу в Стемфорд, Конн.; $5 на приют для старців у Філядельфії, $3 на хору родину в місті Ню Йорку; по $6 на дві радіо програми.

Зложили по $2: ювилятн; Т. Нечеснів $1.05; по $1: Н. Когут, В. Воловчук, І. Мандзій, панна М. Андрусів, панна Т. Дубик, Палащуки, І. Романич, Н. Лозюк, А. Хицяк, С. Скробач, І. Боднар, В. Голіят, А. Микитюк, Т. Грубяк, В. Палиця, А. Кмець, І. Дучинський, Н. Богдан, М. Мурашко. М. Фатюк; по 50 ц.: Н. Туренчак, Й. Ромович, Н. Варіян, Г. Расмучен, П. Ясьолко, Е. Тутко, І. Тутко, М. Ващиц, С. Котелець, Н. Кенджерський, С. Вєякий, Катерина Вловин, Марія Гудей, Пазька Сеніца, Н. Н. Решта дрібними.

Подали:

М. Фатюк і П. Гарасим.

КОРОЛЕВА КАРНАВАЛУ. — П-ну Дельфіну Кларк обрано королевою славного карнавалу „Марді Ґра" у Ню Орлінсі.

НА РІЖНІ ТЕМИ

А ТИ ЗВІДКИ?

Доносить „Юнайтид Прес" з Москви про збори „найвищого совету" і наводить слова з промови посла С. Корнеця про потребу збільшення видатків на оборону Росії.

Називається його при тому начальником українського уряду.

Коли й як став він начальником?

СПРАВДІ?

Пише Вірджініо Гайда в італійських газетах, що промова Мусолінія проти президента Рузвелта зробила в Америці поважне враження.

Якби так американці сказали, то ще в це можна би повірити, але як Мусолінів служака скаже, що Мсолінієва промова зробила поважне враження, в це може поважно сумніватися, хто не служить у Мусолінія.

Та як можуть італійці, що будуть читати ці пустомельства, знати, як справа маеться справді?

ЗДЕМАСКОВАНИЙ АЛЕ ХТО?

Каже Гайда, що промова Мусолінія здемаскувала уряд Злучених Держав як жидівсько-Рузвелтівську олігархію.

Видно, Гайді й Мусолінієві здається, що маску здирається язиком.

Не все. Наприклад, через двайцять майже літ ріжні люди пробували словами доказувати, що італійська армія, котрої силою так хвалився Мусолінії, це надутий вітром капшук. Та їм це не вдалося. Але пішов Мусоліні до війни проти невеликої Греції, і в мить з Італії злетіла маска й сильного героя й показалося справжнє обличча.

Діло показало, не слово?

ЗГОДА?

Ватиканський часопис „Осерваторе Романо" подає вістку про осуд Ватиканом книжки націстичного автора І. Кольца про плекання культури й християнство.

Показується, що автор пропагує думку, що людину можна стерилізувати (робити безплодною), як вона цього хоче або як держава зарядить, та що влада може зарядити вбивство людини в інтересі раси. Ватиканський орган каже, що такі думки можна боронити „лише в системі вульгарного матеріялізму і брутального поганьства", під чим він певно розуміє націстичну систему.

Явний виступ органу Ватикану показує, що відносини між Ватиканом і націстичним урядом далеко не так налаждені, як це від якогось часу з націстичного боку так голосно говорено.

ГІРКІ БЕНКЕТИ

Недавно появився друком щоденник покійного нині Вилєма Дода, американського амбасадора в Берліні від 1933. до 1938. року. До свого іменування на цю позицію Дод був професором історії й, як кажуть критики, таким і лишився він, ставши амбасадором. Як виходить зо записок, амбасадування складається із цілої низки обідів і бенкетів.

Одначе з книжки видно теж, що Дод сильно не злюблював націстів. Він любив стару, донацістичну Німеччину, яку він знав як студент і історик. Для нього націсти були новочасними варварами, що подоптали чоботами гарну Німеччину.

Не дивлячися на майже безперервне бенкетування, не легка це була задача такому чоловікові бути американським амбасадором до націстичного уряду.

ДЛЯ СВЯЧЕННЯ. — У Шікаго в двох ріжних церквах, кілька блоків від себе, відбулися свячення єпископів: на ліво: Конклинг, єпископ єпископальної церкви; на право, Маґнер, католицький єпископ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Ювилей Сестриццтва „Любов"

Сестриццтво „Любов", відділ 37. У. Н. Союзу, відсвяткувало в суботу, 8. лютого ц. р. ювилей свого 25-літнього існування. Того дня о. Л. Чапельський відправив Службу Божу і парастас, а в 4. год. пополудни при прибраних столах члениці і гості до обіду. Предсідниця Анна Погранична відкрила свято коротною промовою і попросила п. Р. Слободяна, головного фінансового секретара У. Н. Союзу, до слова і переведення свята. Цей попросив о. Чапельського, щоб проказав молитву. По скінченні обіду п. Слободян знов сказав декілька гарних слів і покликав до слова фінансову секретарку Е. Кардаш, щоб здала справоздання за 25 літ існування сестриццтва „Любов". Вона коротко розказала, як тоді жінки організувались, а опісля подала приходи і розходи сестриццтва, від 16 р. до грудня 1940. р. Зібрано до каси У. Н. Союзу $20,157.61, до каси сестриццтва $3,665.39. Прихід з підприємств виносив $1,974.74. Відсотки з банків і з У. Н. Дому $548.57. З вступів $116, зворотн довгів $100.16. За членські відзнаки $69.25. Вступ від нових членців $65.04. Збірка на похороні $15.05. Касовий фонд $7.85. За календарі $3.10. Разом зібрано $26,723.66. Розхід був такий: до У. Н. Союзу вислано $20.381.09. Запомога хорим $1,703.25. Платні урядникам $959.57. Жертви на церкву і на народні цілі $744.27. Розхід на підприємства $576.47. Рент на мітінги $323, позичка $155.32, на бонди в У. Н. Домі $100, на книжки, кореспонденцію $88.55. За членські відзнаки $80.75, на похорон $38, подорож делеґата і надзирателів хорих $15.78. Разом розходу було $25,166.05. Крім того позичено на У. Н. Дім $500, куплено бонд $100, остається в касі готівки $975.61.

Далі відчитано назвища померлих членниць і повстанням з місць віддано їм пошану.

Сестриццтво „Любов" зорганізоване 31 січня 1916. Організаторками були: Евдокія Кардаш і Евфемія Нерода. На установчих зборах, що відбулись наступного місяця в згаданім році вибрано до уряду: Евфимію Нероду, предсідницею; Евдокію Цимбалюк, касієркою; Евдокію Кардаш, секретаркою. Членкиь тоді було 16, з них нині залишилось лиш 5. Одні відійшли до інших організацій, інші повмирали. За той час приєднано нових 73 членкиь, що разом з оставшими пятьма робить число 78.

П. Слободян покликав до слова о. Чапельського, який розказав, як жінки в Америці вміють гарно організуватись і вести свої організації. Черговим бесідником був головний рекордовий секретар Д. Галичин, який розказав про роботу У. Н. Союзу, не лиш на фінансовім полі але і загально народнім. В тій роботі свою частку виконало і сестриццтво „Любов", бо цілий Союз складається з таких діяльних відділів.

Теперішними урядницями згаданого сестриццтва є: Анна Погранична, предсідниця; Анастазія Огор, касієрка; Евдокія Кардаш, фінансова секретарка; Марія Кіценюк, рекордова секретарка.

Пан Слободян тепер покликав до слова відділових урядників: Павла Сташка, предсідника відділу 234, Запорозька Січ; Теодора Федаша, предсідника братства св. Володимира, від. 65. У. Н. Союзу; А. Смита, секретара відділу 65; також гостя з Нюарку, п. М. Литвина. Всі вони складали для сестриццтва щирі побажання з нагоди 25-літнього ювилею. Накінець предсідниця пані Погранична просила всіх повстати з місць і відспівати всім приявним „Многая літ". Після того зачався баль з танцями до пізної ночи.

Евдокія Кардаш, секретарка.

СУДБУРИ, ОНТ.

Збори від. 439. У. С. Союзу.

В неділю, дня 23. лютого відбулися в домівці філії У.Н.О., при Фруд улиці, річні збори відділу 439 У. Н. С. Хоч скількістю членства відділ не великий, всеж в протягу року зроблено досить замітну працю. До заряду на 1941 р. ввійшли: голова — І. Михаловський, секретар — проф. Б. Ковальський, скарбник — Ю. Криса. Після дискусії і порад рішено, що всі члени мають старатися, щоби в скорому часі, відділ начисляв якнайбільше членів. Рішено також разом із відділом У. Н. С. в Кіркленд Лейк, вислати спільного представника на конвенцію У. Н. Союзу.

Д-р І. Василенкі, предс.
Б. Ковальський, секретар.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ХМАРИ

ПОВІСТЬ

Івана Нечуя-Левицького

це образ української інтеліґенції шістьдесятих років 19. століття, образ правдивий і повний, що малює всі її добрі сторони й недостачі, щиро й з любовю.

В цій повісті читач найде все, що йому потрібне, щоб ознайомитися з нашим національним рухом на переводкі виступу інших людей, що виховувалися під впливом західної Европи.

Цею повістю Іван Нечуй-Левицький стався творцем українського суспільного роману, бо він уперше розглядав тут питання, яке відношення має українська інтеліґенція до себе самої й до інших верстов українського народу.

ЦІНА 1 ДОЛЯРА 25 ЦЕНТІВ.

"Svoboda"
P. O. OX 346,
81-83 GRAND STREET,
JERSEY CITY, N. J.

ХЛОПЦІ БАНДИТИ. — Годинами не могли поліції підійти до дому в Еко Лейк, Ню Джерзі, бо з дому до них стріляли з рушниць. Доперва як поліція кинула сльозні бомби, звідти вийшли отсі два хлопці, 14-літній Вилієм Гонтер і 14-літній Емет Джовис. Поліція знайшла в домі кілька рушниць і 500 куль.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В СТАРОМУ ЛЬВОВІ

На рівні з грошима треба цінувати й оті „виправи". Коли це були китайки, шовки, лями й всякі турецькі та перські „полотенця", то треба собі уявити, що то були першорядні продукти східнього ткацтва, про яких якість і естетичну вартість не може сьогодні мріяти найвибагливіший бдаватний склеп. В рівній мірі відноситься це й до тих шнурів перел, коралів, перстенів з рубінами й нарешті срібної застави та цинованого посуду, що були продуктами тогочасного прикладного мистецтва, супроти якого блідне й сіріє сучасна фабрична тандита. Правда, наші відомості походять з XVI. і XVII. в., а це була доба розцвіту культури й добробуту Львова. На переломі XVII. і XVIII віків прийшла кріза, що знищила добробут нашого міщанства. На всякий випадок Львів у моменті „ревіндикації" Галицької Волости Австрією (1772) уявляв собою картину нужди й одчаю.

Та вертаючи до часів розцвіту добробуту й культури Львова, мусимо признати, що українські міщанки любили не тільки поблискувати біжутерією й шуміти шовками. Тут і там є познаки того, що вони мали зрозуміння до культурних цінностей, поміж якими не останню ролю грали — книги.

В 1528. р. правувалася за книги попадя Маруся зі Львова з дяком Михном з Перемишля. В 1544. р. якась інша попадя Маруся продає книги свого чоловіка його парохіянам, а згодом пан Грицько Шпунт, з професії пекар на галицькому передмісті, жертвує книгу для Богоявленської церкви, при чому на її маргінесі занотовує, що він її „зі своєю панею Анною й благородними дітьми придбав собі на здоровля, а по смерті на вічну память".

Звернім увагу на цю дедикацію! Про себе як про „пана", про жінку як про „паню", про дітей, як про „благородних" пише тут не якийсь шляхотський дука, але передміський пекарчук! Видно, що з добробутом жила в наших міщан самопошана, так скоро й безпощадно потім затрачена.

Портрети.

Хто цікавий пізнати ближче наших міщан і міщанок з XVI-XVII в., той нехай зайде до Ставропігійського музею у Львові. Там то на стінах сесійної салі Інституту, впоряд із репрезентаційними портретами Корняктів, царгородських патріярхів і львівських владик, побачить прецікаву ґалерію типових міщанських облич, з яких промовляє все, чим вони жили й чим заслужили собі на нашу память. І купецька оборотність, і горде почуття своєї сили й авторитету, твердість та неугнутість характеру, з яким вони перед століттями боролися за права віри й нації української.

Портрети, про які мова, походять з XVI, XVII. й XVIII. віків. Давнім звичаєм, відомим уже в староєгипетських і римських часах, малювали їх в „головах" домовин й тому їх обрамування мають форму домовинного перекрою. Разом з домовинами тих, що були на них зображені, зберігалися вони в підземеллях Успенської церкви аж до часу, коли Йосифинський патент з 1780-их років скасував і звелів опорожнити всі церковні підземелля. Тоді то тлінні останки добродіїв Успенського храму, членів Успенського Братства й їхніх жінок та дочок пересипано до пачок і вивезено на Личаківський цвинтар. Тільки із спорохнявілих домовин знято гарно збережені портрети й переховано зразу в Ставропігійському „скарбці", а відтак в музею та сесійній салі.

Є тих портретів кільканадцять. Переважають мужчини, але є й жінки — невідродні їх подруги й дочки: як і вони, оборотні, завзяті й, коли треба, рогаті.

Одна з них, в бараковому обрамуванні XVIII в., в характеристичній зачіску, сукні й футряному „катанаші", не відома нам з прізвища. Та є й відомі:

Отже: типова міщанська матрона, в характеристичній вдовиній намітці, пані Анастасія Красовська, жінка братського сініора Миколи, що помер у 1698 р. Є там молодо померша в 1635 р. Варвара Ляшґішівна, прегарна дівчина, з виїмково чарівним викроєм маленьких губок, з тужним поглядом і жемчужним намистом на лебединій шиї. Є пані Анастасія Жачковичева, в типовому для матрон XVIII в. (пом. в 1749 р.) коронковому очіпку. Чотири портрети, чотири типи, з яких можна вичитати не тільки ближчі дані про моду їхнього часу, але й про те, чим вони були й для чого жили.

Крім цих домовинних портретів є в Ставропігійському музеї ще й інші, мальовані за життя й для життя своїх моделів. Згадаємо два з них: миклашівської попаді Теодосії Стрільбицької, що померла 1761 р. та „старшої сестри" успенського братства Олени Попаданиць (пом. 1872 р.). Обі в типових міщанських одягах свого часу, тим характеристичних, що їхні крої можна зустріти сьогодні хіба тільки на тлі заглухлих українських сіл.

Портрети ці варто оглянути, особливо тим, що бажали би глянути давноминулому нашого жіноцтва око в око.

Микола Голубець.

ГОЛФ ДЛЯ ЛІНИВОГО.—Один грач ридумав такий спосіб накладання мячиків для гри в ґолфа. Вже грач не потребує згинатися.

ПІДВИШКА ЦІН НА ОЛИВУ НЕОПРАВДАНА

Програма оборони не відповідає за недавно наложені підвишки цін на оливу для домашнього опалу, а також нема ніякого оправдання на підвишки цін в теперішний час взагалі, як заявляє відділ Консумента при Дорадчій Комісії Народньої Оборони, котрий недавно тому покінчив вступні досліди тих обставин.

Причина підвишки цін, як каже згаданий відділ, полягає в тім, що збільшився попит на оливу до огріття домів, офісів та будинків і це дало нагоду продуцентам і торговцям піднести їх ціни.

Відділ Консумента, завданням котрого є глядіти на те, щоби потреби оборони краю і цивільного населення були зрівноважені в той спосіб, щоб одна сторона не терпіла через вижчі ціни або недостачу коштом другої, — дальше продовжає свої досліди для піддання думки про акцію для всіх інтересованих сторін.

Серед деяких причин, котрі, як сказано, відповідають за підвишку цін на оливу до палива, а котрі не признає Відділ Консумента, це брак достаточної скількости троків для перевозу оливи з пристаней на побережах заливів до пристаней Атлянтійського океану, а дальше брак магазинів, підвишка коштів перевозу, підвишка цін асекурації та підвишка платні робітникам.

Платні робітників, хоч трохи збільшились, як подано у звідомленні, становлять всього 15 відсотків загального видатку перевозу троками. Ціни асекурації фактично зменшились у деяких випадках.

Далі звіт вказує на те, що в додатку до факту, що недостача троків ще не є критична, то одначе будується 56 нових троків зо загальною містотою поверх 500,000 тон ладунку, а деякі з них уже на укінченні.

Також подано, що засоби опалової ропи у складах рафінерій при кінці минулого жовтня були більші від тих засобів, які були будьколи на протязі минулого року.

Ціна дрібної продажі за сто ґальонів опалової оливи число 2, піднеслась у Бостоні з $6.12, яка була дня 15. вересня, до $7.00 в дні 15. грудня; в Ню Йорку від $6.12 до $6.89; у Філядельфії від $6.33 до $6.75, а в Болтимор від $6.00 до $6.75.

Загальна Рада — ФЛІС.

ВІЙСЬКОВИЙ ШЛЮБ.—Знову стають модними шлюби в асисті товаришів-офіцирів, як це було в велику війну.

„ЦАР ПЕРЕВОЗУ".

Мішель Детроят, найславніший летун Франції, котрий здобув собі теж відзначення на перегонах у Лос Анджелес, став „царем" шоферського промислу в Парижі. Коли брак ґазоліни унеможливив рух автомобілів, він купив собі 50 коней і фіякрів і нині збирає великі маєтки.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ОЛ. ЛУГОВИЙ
(Олександер В. Овруцький-Швабе)

ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

(ВІРА БАБЕНКО)

Ця повість з часів останньої революції в Україні й повстанської війни проти Московщини була вже друкована в „Свободі" в літі 1938. року під заголовком „За Україну". Тепер вона появилась окремою книжкою під цим новим заголовком, щоб заспокоїти попит за цю прецікаву повість про незабутню геройку боротьби проти большевицьких катів.

Повість оповідає про геройські подвиги справжньої людини, Віри Бабенко, провідниці повстанських загонів.

Книжка прикрашена портретом геройки.

Ціна 1 доляра.

"SVOBODA"
81-83 Grand St., P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКА БЕЗДІТНА та заможна родина прийме за свою Дівчину від 5 до 10 літ, українського роду. Круглі сироти мають першенство. Ласкаві зголошення проситься слати на адресу: 46-9

ДІВЧИНА
c/o SVOBODA
P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

ПОЧУВАЄТЕ ЗЛЕ — НЕ МАЄТЕ ЗАПАЛУ ДО ЖИТТЯ?

БОЛИТЬ вас голова — маєте газ в шлунку?

Скільки разів маєте запір кишок і терпите болі через гази, злий віддих, нудоту від нестравности, вживайте FEEN-A-MINT. Це розвільняюча жвачка, котра має добрий смак, порадить вам на запір легко, а певно. Заживайте перед спанням — а рано почуваєте полекшу й ви знову будете почуватися добре. Міліони людей молодих і старих, покладається на цей недорогий FEEN-AMINT. Він поможе й вашій родині. Купіть FEEN-A-MINT нині!

10¢

Д-Р С. ЧЕРНОВ
- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & Флюроскоп. — Екзамінація $2.00.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ВЗОРИ КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ D. M. C. І СТЕМПІЛЬОВАНІ РІЧИ.
UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Цілковита єдність щодо цілі є традиційною умовиною правдивої і щирої приязні.

Ціцеро

Хоч ми бачимо лиш одну сторону місяця, а сонце можемо бачити з усіх сторін. Сонце обертається довкола своєї осі на протязі 25 днів.

ЛЮБОРАДСЬКІ

це наголовок давньої, але ще зовсім не перестарілої повісти відомого українського письменника

АНАТОЛЯ СВИДНИЦЬКОГО

що малює гарно й яскраво життя української священичої сім'ї на Поділлі в 60-тих роках минулого століття, коли це духовенство переживало переломові часи.

Перед очима читача письменник розкриває малюнки старого, простого побуту сільського духовенства, його близькі взаємини з народом, а поруч цього малює, як перестарілі вже тоді форми життя повільно розкладаються, а на їх місце виростають нові.

Перед читачем встають як живі картини тодішнього родинного, суспільного, шкільного й бурсацького побуту.

Є це одна з найкращих повістей українського письменства, один з тих творів, про котрі можна сказати, що хто їх не знає, той не знає української літератури.

ЦІНА ПРИМІРНИКА В ТВЕРДІЙ ОПРАВІ 1 ДОЛЯРА.

Замовлення слати до:

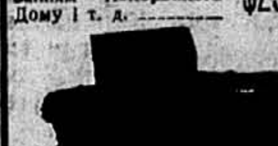
"SVOBODA"
81-83 Grand St.. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. $295.00

Все, чого треба, з вийнятком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 239. Нетровий пластун.

Хоч дівчина старалась затерти за собою сліди, то Тарзан таки натрапив на її сліди, що були переплітувані зо слідами хлопця.

Він зігнувся над відтисками пят і почав їх нюхати. Скоро переконався, що сліди дівчини були свіжіші, а хлопця старіші.

Це налякало Тарзана і він почав уявляти собі, як воно сталось: вони не йшли разом, тільки дівчина шукала за хлопцем.

Він почав поспішати і скоро дійсно побачив здалека дівчину, що похилена, зо смутком на обличчі, слідувала за слідами хлопця.